

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Finansų rinkos dalyvių veikla

Elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų veiklos apžvalga

2018

Apžvalgą parengė Lietuvos banko Priežiūros tarnyba.

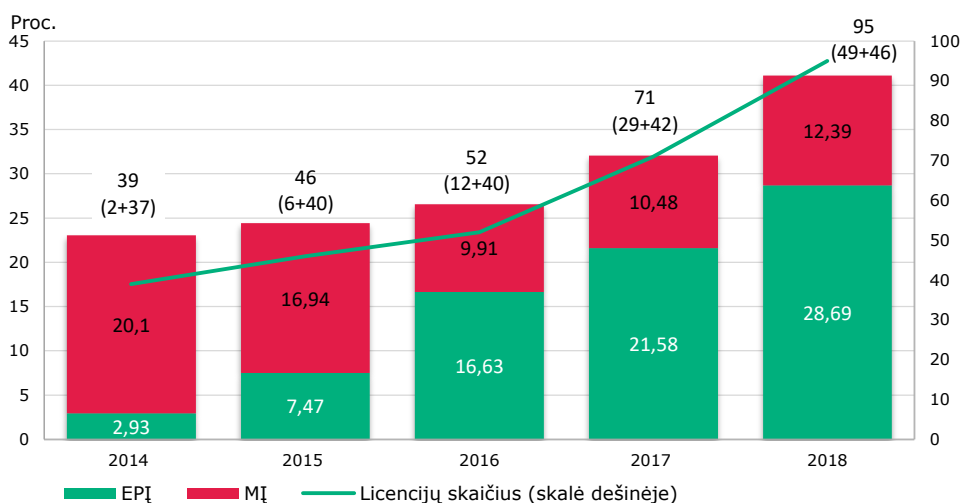
Pasiteirauti:

Asta Taukuvienė, Riziką ribojančios priežiūros departamento
Elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų priežiūros skyriaus vyriausioji specialistė
tel. (8 668) 77 071,
el. p. ataukuviene@lb.lt;

Lina Stravinskytė, Riziką ribojančios priežiūros departamento
Elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų priežiūros skyriaus vyriausioji specialistė
tel. (8 668) 77 034,
el. p. lstravinskyte@lb.lt

Elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų skaičiaus dinamika. 2018 m. gruodžio 31 d. Viešajame elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų sąrašė buvo užregistruotos 49 elektroninių pinigų įstaigos (EPĮ) ir 46 mokėjimo įstaigos (MĮ) (žr. 1 pav.), iš jų 6 EPĮ ir 12 MĮ turėjo ribotos veiklos licenciją, galiojančią tik Lietuvos Respublikoje ir numatančią, kad neapmokėtų elektroninių pinigų vidurkis būtų ne didesnis nei 900 tūkst. Eur per mėn. ir (arba) per pastaruosius 12 mėn. įvykdytų mokėjimo operacijų sumos vidurkis būtų ne didesnis kaip 3 mln. Eur per mėn. 2018 m. pabaigoje 1 MĮ gavo licenciją teikti tik sąskaitos informacijos paslaugą, įstaigoms, turinčioms šią licenciją, nėra keliami kapitalo reikalavimai, tačiau būtina turėti profesinės atsakomybės draudimo apsaugą arba panašią garantiją. Per 2018 m. EPĮ skaičius beveik padvigubėjo, t. y. nuo 29 išaugo iki 49, MĮ skaičius augo ne taip reikšmingai, t. y. padidėjo 4 įstaigomis (nuo 42 iki 46). Lietuvos bankui ir kitoms valstybės institucijoms siekiant, kad Lietuva taptų tarptautiniu mokėjimo paslaugų centru, ir skatinant inovatyvių mokėjimo paslaugų plėtrą Lietuvoje, toliau didėjo tarptautiniu mastu veikiančių finansinių technologijų (*FinTech*)¹ įmonių susidomėjimas Lietuvos teikiamomis galimybėmis, o tai paskatino itin spartų MĮ, o ypač EPĮ, skaičiaus augimą – be jau gavusių licencijas įstaigų, 2018 m. pabaigoje paraiškas gauti licenciją buvo pateikusi dar 51 įstaiga, ir šis skaičius nuolat kinta. Numatoma, kad artimiausiu metu į Lietuvą įžengs dar daugiau tarptautiniu mastu veikiančių finansines paslaugas teikiančių įmonių. Susidomėjimas Lietuvos teikiamomis galimybėmis, tokiomis kaip EPĮ ir MĮ išimtinai suteikiama prieiga prie modernizuotos Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink, suteikiančios plačiausią Šiaurės ir Baltijos šalių regione bendros mokėjimų eurais erdvės (SEPA) paslaugų spektrą, ir toliau didėja. Tapusios CENTROLink sistemos dalyvėmis, EPĮ gali teikti tiesioginio debeto paslaugas ir momentinius mokėjimus 24 val. per parą, ištikus metus be poilsio ir švenčių dienų.

1 pav. EPĮ ir MĮ veiklos rodikliai

Šaltinis: Lietuvos bankas.

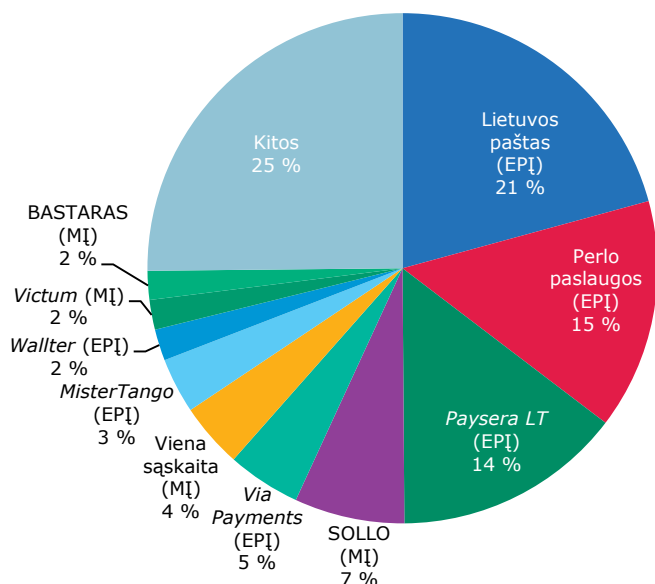
Pastaba: pajamos iš licencinės veiklos, mln. Eur.

Vykdyta veikla. Audituotų (kai auditas yra privalomas) ir visuotinių akcininkų susirinkimų patvirtintų finansinių ataskaitų duomenimis, EPĮ ir MĮ per 2018 m. iš elektroninių pinigų leidimo ir mokėjimo paslaugų teikimo uždirbo 41,08 mln. Eur pajamų. Palyginti su 2017 m., šis dydis išaugo 1,3 karto. EPĮ ir MĮ sektoriuje, sparčiai augant naujų EPĮ skaičiui ir AB Lietuvos paštui bei UAB „Perlo paslaugos“ perėjus iš MĮ į EPĮ sektorių, 70 proc. pajamų iš licencinės veiklos uždirbo EPĮ, 30 proc. – MĮ. Ataskaitiniu laikotarpiu, atsižvelgiant į tai, kad EPĮ ir MĮ sektorius dar tik formuojasi, kasmet licencijų skaičius auga, dalis įstaigų pirmaisiais veiklos metais

¹ „FinTech“ – tai naujausios informacinės technologijos ir platus spektras finansinių paslaugų: nuo mokėjimų už paslaugas iki skolinimo ar finansavimo, itin svarbaus smulkiąjam ir vidutiniam verslui.

dar negauna pajamų iš licencinės veiklos: 2018 m. tokių įstaigų buvo 32 (20 EPĮ ir 12 MĮ) iš 95, 2018 m. gruodžio 31 d. turėjusių EPĮ ir (arba) MĮ licencijas. Kadangi EPĮ sektoriaus dalyviai yra ir mobilieji operatoriai, ir AB Lietuvos paštas (jų pagrindinę veiklą sudaro kita ūkinė ir komercinė veikla), augant EPĮ, kurių pagrindinę veiklos dalį sudaro licencinė veikla, skaičiui, ataskaitiniu laikotarpiu gautų pajamų, susijusių su elektroninių pinigų leidimu ir mokėjimo paslaugų teikimu, ir visų pajamų santykis šiek tiek padidėjo (0,6 proc. p.) ir sudarė 4,2 proc. Neapmokėtų elektroninių pinigų vidurkis (apskaičiuotas kaip finansinių įsipareigojimų, susijusių su kiekvienos dienos pabaigoje per praėjusius 6 mėn. išleistais elektroniniais pinigais, bendros sumos vidurkis, taikomas EPĮ) 2018 m. gruodžio 31 d. sudarė 222,9 mln. Eur. Palyginti su 2017 m. tuo pačiu laikotarpiu, jis padidėjo beveik dvigubai – 109,5 mln. Eur, t. y. 1,97 karto. Bendra per pastaruosius 12 mėn. atliktų mokėjimo operacijų suma (taikoma MĮ) sudarė 976,04 mln. Eur. Palyginti su 2017 m. atitinkamu laikotarpiu, ji išaugo 203,2 mln. Eur, arba 26,3 proc. Kaip ir ankstesniais laikotarpiais, tiek neapmokėtų elektroninių pinigų vidurkio, tiek mokėjimo operacijų sumos didėjimą nulėmė sparčiai augantis EPĮ ir MĮ skaičius bei sparti veiklos plėtra. Pagal gautas pajamas, susijusias su elektroninių pinigų leidimu ir mokėjimo paslaugų teikimu, EPĮ ir MĮ rinkoje 2018 m. beveik pusę sektoriaus pajamų uždirbo trys rinkos dalyviai (49,9 % rinkos), o 10 didžiausių EPĮ ir MĮ pajamos iš licencijuojamos veiklos sudarė 75 proc. sektoriaus pajamų (žr. 2 pav.).

2 pav. Didžiausios EPĮ ir MĮ pagal licencines pajamas 2018 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

Veiklos riziką ribojančių reikalavimų vykdymas. EPĮ ir (arba) MĮ, turinčios ribotos veiklos licenciją, ataskaitinę datą vykdė joms taikomą neapmokėtų elektroninių pinigų vidurkio ir (arba) mokėjimo operacijų sumos vidurkio reikalavimą. 2018 m. gruodžio 31 d. bendras EPĮ ir MĮ nuosavo kapitalo dydis buvo 62,8 mln. Eur. Bendras nuosavo kapitalo poreikis (apskaičiuotas pagal EPĮ ir MĮ taikomus ir Lietuvos banko patvirtintus metodus) minėtą datą sudarė 19,5 mln. Eur. Vis dėlto 7 (5 EPĮ ir 2 MĮ) EPĮ ir MĮ teko imtis priemonių, kad jų apskaičiuotas nuosavas kapitalas būtų ne mažesnis už nuosavo kapitalo poreikį, 6 iš jų arba padidino įstatinį ir (ar) atsargos kapitalą, arba padengė susidariusius nuostolius. Taigi, jos nuosavo kapitalo reikalavimo vykdymą užtikrino po ataskaitinės datos. Vienos EPĮ, nevykdžiusios veiklos ilgiau nei 12 mėn. ir netenkinusios kapitalo reikalavimo, licencija buvo panaikinta 2019 m. Pažymėtina, kad Lietuvos banko interneto svetainėje viešai skelbiama informacija apie kiekvienos [EPĮ](#) ir [MI](#) metų ir kiekvieno ketvirčio pagrindinius veiklos rodiklius ir veiklos riziką ribojančių reikalavimų vykdymą.

EPĮ ir MĮ, vykdydamos elektroninių pinigų turėtojų ir mokėjimo paslaugų vartotojų už išleistus elektroninius pinigus ir suteiktas mokėjimo paslaugas gautų lėšų apsaugos reikalavimus, taikė lėšų atskyrimo metodą, t. y. gautas lėšas laikė kredito įstaigose atidarytose sąskaitose ir kaip saugų, likvidų mažos rizikos turta

(terminuotuosius indėlius kredito įstaigose, grynuosius pinigus). Ataskaitinę datą 7 EPI ir MI taikė ir kitą mokėjimo paslaugų vartotojų lėšų apsaugos būdą – buvo sudariusios laidavimo (garantijos) sutartis su draudimo bendrove ar kredito įstaiga šioms lėšoms ar veiklai apdrausti.

Pokyčiai EPI ir MI teisinio reglamentavimo srityje. 2018 m. sausio 13 d. įsigaliojo [Europos Parlamento ir Tarybos direktyva ES 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje](#) (PSD2). PSD2 nuostatas Lietuvos Respublikoje įgyvendinantys teisės aktai (Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo, Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatymo ir Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo pakeitimai) yra priimti 2018 m. balandžio 17 d. ir įsigaliojo nuo 2018 m. rugpjūčio 1 d. Lietuvos bankas taip pat parengė poįstatyminius teisės aktus, kurie reglamentuoja priežiūrai skirtos informacijos teikimo Lietuvos bankui turinį ir periodiškumą: nuo 2019 m. pirmojo ketvirčio keitėsi priežiūrai skirtų ketvirtinių finansinių ataskaitų turinys; nuo 2019 m. antrojo ketvirčio atsirado prievolė teikti ketvirtines pinigų plovimo ir (arba) teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūrai skirtas ataskaitas (klientų, su kuriais užmegzti dalykiniai santykiai; reikšmingų mokėjimo operacijų; mokėjimo operacijų, susijusių su užsienio valstybėmis; stebėsenos; užsienio valstybių klientų ir jų mokėjimo operacijų; tarpininkų veiklos); pagal poreikį nuo 2019 m. taip pat bus teikiamos paslaugų ataskaitos, pranešimai apie didelį operacinės ar saugumo rizikos įvykį, apie įtariamą mokėtojo sukčiavimą, sąskaitos informacijos paslaugos teikėjo arba mokėjimo inicijavimo paslaugos teikėjo prieigos prie mokėjimo sąskaitos ribojimą, apie veiklos funkcijų perdavimą kitam asmeniui; taip pat renkama sukčiavimų atliekant mokėjimus statistinė ataskaita. EPI ir MI informaciją apie ataskaitas bei jų teikimo kalendorių gali rasti pagal šias nuorodas: <https://www.lb.lt/lt/epi-ataskaitu-formos> ir <https://www.lb.lt/lt/mi-ataskaitu-formos>.

2018 m. Lietuvos bankas parengė keletą [pozicijų ir gairių](#), kurios aktualios EPI ir MI sektoriui.

Ketinama vadovautis Gairėmis dėl pranešimų apie didelius incidentus pagal Direktyvą (ES) 2015/2366 (PSD2); Gairėmis dėl supaprastinto ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo ir dėl veiksmų, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su atskirais verslo santykiais ir pavieniais sandoriais susijusią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką; Gairėmis pagal Reglamento (ES) Nr. 2015/847 25 straipsnį dėl priemonių, kurių turėtų imtis mokėjimo paslaugų teikėjai, kad nustatytų, ar netrūksta informacijos apie mokėtoją ar gavėją arba ar ji yra neišsami, ir procedūrų, kurias jie turėtų įdiegti, kad valdytų lėšų pervedimą, kai trūksta reikalaujamos informacijos; Gairėmis dėl rizika grindžiamo kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu priežiūros metodo savybių ir veiksmų, kurių kompetentingos institucijos turėtų imtis vykdydamos rizika grindžiamą priežiūrą; Gairėmis dėl kriterijų, kaip nustatyti profesinės civilinės atsakomybės draudimo arba kitos panašios garantijos mažiausią sumą ir kt. Lietuvos bankas taip pat parengė nuomonę dėl užduodamų klausimų, susijusių su virtualiuoju turtu ir pirminiu virtualiojo turto žetonų platinimu.